

ima hrvatsko-srbskih, zato sam i prozval ova imenik bilja jugoslavenskim. Mislim, da ču ovim svojim poslom donjekle priteći uzajamnomu poznavanju, popunjavanju i izjednačivanju jezika hrvatsko-slovenskoga.“

Gosp. profesorju Glovackemu, ki za „Matico slovensko“ spisuje „Floro“ slovenskih pokrajin, gotovo bo dobro došel dr. Šulekov bogati „Jugoslavenski imenik bilja“. Tako Jugoslaveni bratovsko pomagamo drug drugemu.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

Binkoštni prazniki se bližajo; kaj pač hočem početi v Ljubljani, v tej ljubeznjivi Ljubljani, v kateri bi bilo prav lepó, če bi nemčurjev ne bilo. Ven toraj, ven, da se prevedrim in se mi pljuča nasrkajo družega, čistejšega zraka!

A kam li? V Postojno, kamor o tem času od blizo in daleč vso dere? Ne boš! Čudovito jamo sem si ogledal uže večkrat, ko pred njo še ni ležal tisti dr. Deu, o katerem pravijo, da bi bil lahko Cicero, če bi ne bil — Deu; njega gledat iti nisem maral, vstrašil sem se uže spomina, ko sva nekda, ko še ni bil „Cicero“, sedela v neki zelo gospôski družbi skupaj in je on bil tako dolgočasen, da so vse gospé in gospodične enoglasno rekle, da mora mož veliko vedeti, ker nič ne govori, in še to, kar z njegovih ust pride, je tako, kakor da bi veljala vsaka beseda groš. Takrat sem bil jaz še kratke pameti, a vendar se mi je zdelo, da bo z molčečega mladenča še kak advokat ali deželni poslanec, in — nisem se motil, postal je oboje. Človeku se pač uže v mladih letih pozná, kaj bo ali kaj ne bo z njega.

Toraj v Postojno ne, drugam bom zasukal noge.

„Ej, le stoj, prijatelj dragi, tam na Selih pod Šumberkom mi bivajoči puščavnik! Očital si mi uže večkrat, da ne držim svoje ti dane obljube, rekel si celó, da se ti lažem. Toda ta pot boš spoznal, da utegnem tudi jaz mož beseda biti.“

To je bil moj monolog, ko sem v mislih odpravil Deva. — Na dolenjsko stran toraj — tem več, ker mi ni treba hoditi samemu, spremi me prijatelj dobre vrste. Le brž skupaj, kar je za pot potrebno, potem hajdiva! Peš, se ve da! Peš hoditi je nekaj posebnega, jaz sem za tako hojo vnet vsaj tako dolgo, dokler ne opešam. Potem se sprijaznim tudi z vozom in se včasih tako slabo držim svojega načela, da se celó rajši vozim nego hodim.

In res! bila sva drugo jutro zgodaj na nogah.

Jutro je bilo res lepo, škoda, da ga je toliko Ljubljančanov prespalo! Uže ob poti do Rudnika so se glasili tiči, posebno kukavica v hosti. Na desni strani je bila megla, ki pokriva navadno ne le ljubljanski mah, nego tudi ljubljansko mesto in njegove skrivnosti; ta megla je res edina, katera se drži ravnopravnosti temeljnih državnih postav, ker leži enako nad nemčurji in Slovenci. Zato se nisva mogla ozirati v desno stran, ker je iz megle molela le gora Krim, gledala pa sva na levo, kjer ob cesti, posebno okoli hiš, stojé sadna drevesa. Pa kaj! Ravno pod Rudnikom so drevesa čisto gola, vsa preprežena z gosenčno prejo, veje pa strlé kvišku gole, le tu in tam bilo je zapaziti še kako objedeno peresce. Gredoč ugibava, kaj neki je vzrok te škodljive prikazni. Morda župan ne gleda dosti strogo na to, da bi se dotična postava natančno izpeljevala; najbrže so pa ljubljanski lovci s svojim ropotom pregnali naravne in najboljše žandarje tega mrčesa: male tičice, ker brez njih najstrogejšo spolnovanje postave

ne pomaga veliko. V tej misli sem bil tem bolj vtrjen, ker uže od „Gosposca“ naprej se je kazalo lepše drevje in petje tičev postajalo je čedalje živahneje.

Na poti naju srečuje več ljudi nosečih in vozečih razno robo na ljubljanski trg, kajti bila je sobota. Še le od „Žegnanega studenca“ naprej, kjer biva vrli narodnjak in močvirskega odbora ud, gosp. Vincencij Ogorelec, je postala cesta bolj samotna, a jelo je tudi solnce, do tje zadrževano po močvirski megli, zelo pripekati. Ob enem pa nama pihne nasproti pljučam dobrodejni hladni, z vonjavo cvetečih rastlin napojeni gorski zrak.

Bližava se „trem križem“, znanim zavoljo hudega klanca, po katerem je bil res prav križevi pot za ljudi in živino. Zdaj pelje tu zložna cesta nekoliko na okoli, stara pa je popolno zapuščena, voda je naredila si velike jarke po nji tako, da za vozove ni več varna. Ker si pa peš človek vendar po nji veliko pota odreže, sva jo tudi mi dva vsekala naravnost na kviško, pa sva skoro vsa premočena dospela do vrha.

Tam postojiva in se ozreva po novem svetu. Tik ceste, med staro in novo, stojé trije veliki križi, na njih v sredi podoba Zveličarja, na stranéh pa podobi ž njim vred križanih hudodelnikov. Tem nasproti je lična cerkvica, ki se uže v dolini zapazi.

Na dolenjski strani se pokaže prav blizo šmarijski zvonik, v katerem ta hip zapoje veliki zvon (močan *Cis*). Polagoma se pomikava naprej in o poli sedmih stojiva uže pred cerkvijo. Ravno je šla maša proti koncu in deček nama pové, da po nji bo procesija. Mislila sva se nekoliko tu vstaviti, da bi zajutrkovala, ker se nama je pa to med procesijo neapodobno zdelo, odrineva naprej.

Cesta od Šmarij naprej je silno prašna, videti je, da že dolgo ni bilo izdatnega dežja. Po polji pak vse lepo kaže, le na pšenici je videti palež in tu pa tam veliko snitja. Vročina postaja hujša, vetra ni, uže nama začne pot siliti iz vsega života. Dobro bi bilo nekoliko spočiti se, al tukaj ni gostilnice, toraj le naprej do Grosuplja!

V sredi med Šmarijami in Grosupljem je pošta čisto na samem. Šmarčani so se uže mnogokrat pritoževali in prosili, naj bi se jim pošta prestavila v vas, da ne bi imeli, kakor zdaj, do nje dobre pol ure, al bilo je vse zastonj. Taka pošta čisto na samem je kakor „čarda“ na ogerski pusti, človek bi mislil, da je le za vrane, vrabce in druge tiče, ki tu oživljajo samotno. Kake pol ure naprej je Grosuplje, vas s cerkvijo par streljajev na desno od ceste. Ravno zvoní sedem, ko sva jej vštric (zvon lep *Es*). Še četrť ure dalje in pokaže se nama poslopje Koščakovo — to je, tistega moža, ki je o volitvah vedno med tistimi tremi, kateri volijo nemškutarja. Hiša je zunaj prijazna, al — vá-njo vendar ne greva, rajše jo vkreneva nasproti k njegovemu sinu, ki ima precej lepo posestvo in prijazno krčmo. Tu si dava prinesti ga poliček in prigrizneva seboj prinešenega sira. Kmalu pride gospodar, ki se prijazno obnaša, pa vendar prav domače se nama ni zdelo, je že nekaj čudnega, če omikan človek koga ogovori z „Oní“, to je tako, kakor da bi ga pod rebra dregnil; meni se zdi, da jabelko ni padlo daleč od drevesa. No, vino se nama ni slabo zdelo, česar je bila kriva gotovo največ grozna žeja, a pozneje, ko sva se spustila v klanec, bi bil skoro rajše videl, če bi ga ne bil imel v želodcu.

Kmalu unkraj Grosuplja se začne dolg in samotni klanec proti Višnji gori. Predno pa prideva do tega, vidiva streljaj od ceste grof v Lichtenbergovo grajščino, a pred njo — mili Božel! — Gozdiča (parka) ni več, vse drevje leži posekano na tleh in dolga rajda

vóz se pomika s smrekami in drugim drevjem proti Ljubljani. Šel je gozdič, ne bo ga več. Grajščina sama se vidi jako zanemarjena, zidovje razpada in les ter opeka na njem tudi. Pač očiten zgled propadanja kranjskega plemstva.

Dalje doli je videti na košatem gričku Boštanj-sko grajščino grofa Blagaja, še dalje kopanjske farne cerkve zvonik. Z viših bregov pa gledajo razne cerkvice tako, da oko na tej strani zmiraj kaj novega zagleda. Ob levi pa je le goščava, a ne posebno velikega drevja, povsod se pozná, da si je tukaj sila po sekiri denarja iskala. Lagal bi se, če bi rekel, da nama je bila ta dolga pot kratkočasna. Velika vročina kmalu omami človeka, da se mu ne ljubi govoriti in še celó „viržinka“ ugasne. Kdo jo bo prižgal o taki vročini! Vendar še primeroma dobre volje dospeva vrh klanca, kjer se cesta nagloma zavije navzdol proti Višnjigori, in res! tudi to mesto se nama pokaže v vsi svoji krasoti! (Dal. prih.)

Politične stvari.

0 volitvah za državni zbor.

0 Hohenwartovem programu.

Našemu mnenju o Hohenwartovem programu, ki smo ga izrekli v 23. listu „Novic“, popolnem soglasno je mnenje, ki ga izreka „Edinost“ v poslednjem svojem listu tako-le:

„Izmed vseh programov nam je najbolj po všeči tisti, katerega je izdal grof Hohenwart in cenjeni njegovi tovariši. Ta program je, kolikor nam znano, edini, ki je zadel žebelj na glavo s tem, da je napovedal boj spridenosti, ki se je iz viših krogov zasejala v javno državljansko, in žalibog, tudi v zasebno življenje. To bo hud, oster boj; zahteval bode krepkega, neumornega dela, ker težko je s korenino vred izruvati luliko, koder se je zaplodila. A trdna volja in krepka pomoč vseh značajnih in poštenih državljanov, katerim je nравnost bolj na srcu, nego sebičnost in pohlepnost, bode pospeševala plemeniti, blagi namen, da se spridenost, ta gnjijoča rana, izreže iz državnega mesa.

Hohenwartov program zahteva dalje — da družih reči ne omenjamo — popolno enakopravnost vseh narodov v državopravnem in narodnem oziru. To je točka, za katero bijemo Slovani v Austriji uže leta in leta brez prestanka politični boj, v katerem boji ne prenehamo, dokler se našemu zahtevanju do pike ne ustreže.

V teh dveh glavnih točkah je zapopadena vsa državna notranja politika; zunanja politika pa je odvisna od notranje; kolikor krepkejši smo domá, toliko več upliva imamo na vzunaj.

Hohenwartov program je tedaj tudi „naš“ program, a ne le naš, temuč vseh zavednih državljanov, ki so pošteni in pravični ter imajo srce za staro mater Avstrijo.

Mi upamo, da bodo nove volitve srečniše od onih pred šestimi leti, saj so se volilcem morale oči odpreti.

Koliko so se oni pred šestimi leti obetali od liberalcev, a kako so se prevarili v svojem upu in záupu!

Volici, strani s temi lažnjivimi liberalci! Oni hodijo v „ovčji“ koži vam se hlinit in laskat, v prsih pa nosijo „volčje“ srce, napolnjeno s poželjivostjo in samopridnostjo.

Volite poštenjake, ki ljubijo vas, svoj narod in državo, ki hodijo po poti pravice; le taki možje morejo skopati nas izpod težkega bremena, pod katerim ječimo; le taki možje mogo podpreti državo tako, da bo srečna na svojih tleh in mogočna na vzunaj.

Prosta je pot, prosta je volitev, kajti minister Taaffe je ukazal državnim uradnikom, da se ne smejo mešati v volitvene zadeve. Ako bi vam volilcem kateri uradnik preblizu stopil, osorno ga pogledajte in zavrnite na ministrov ukaz ter povedite mu, da zdaj volijo državljani po prosti volji, a ne po beriških ukazih!“

Oklic nemškega deželnega konservativnega odbora štajerskega.

Naj ga beró tudi vsi naši volilci!

Ta odbor obstaja iz odličnih nemških deželnih poslancev, ki s Slovenci vred čutijo potrebo, da prihodnji državni zbor dobí po večini ves drug obraz. Njih volilni poziv, ki se obrača do nemških okrajev štajerskih, je tako lepo po domače osnovan, da ga bodo naši bralci z nami vred veseli. Glavne njegove točke se tako-le glasijo:

„Državni zbor je razpuščen; mi smo tega veseli. Šest let je delal, pa skor nič dobrega ni izdelal. Katoliška cerkev živi v stiskah, narodi so nezadovoljni; veljava države navzunaj je oslABLJENA, v notranjstvu njenem ni mirú; pravice in svoboščine posamesnih dežel so zatirane; dolgovi je čedalje več, davki so čedalje huji; blagostan ljudstev gine, kapital morí posestvo in obrtništvo; oderuhi pijó kakor pijavke kri kmetom in rokodelcem, hudodelcev je čedalje več.

To je žalostna zapuščina one večine, ki je 6 let gospodovala v državnem zboru pod zastavo liberalizma!

Štajarci! naj gre rakom žvižgat ta večina. Ne izvolimo nikogar več, ki bi nam zopet tako liberalno pogáčo pekel! Volimo samo le možé, ki hočejo, da se vzdrži to, kar je dobro in kristijansko, pa slovó dá lažnjivemu liberalizmu.

Mir s cerkvijo, mir med vsemi narodi, — edina in močna naj je država, — svobodne in samostojne pa naj so njene dežele, — nič več novih dolgovi, davkov kolikor mogoče nizkih, — popolno pravične naj so volilne postave, — skrb naj bode za napredek kmetijstva in obrtnijstva, — varstvo pa pred oderuhi. Vse to mora cilj biti našim poslancem.

Le take poslance naj volijo naši volilci! In vsi naj jih volijo enoglasno brez razdvoja, kajti le v edinosti je moč, v razporu poguba!“

Naši dopisi.

Iz konjiškega okraja na Štajarskem 14. junija. (Volilno gibanje.) Pri nas je precej živo postalo, odkar so volitve razpisane. Pri izboru volilnih mož je najtežje. Kmetje ne gredó radi volit, zdaj pa še manj, ko se morejo žalibog izgovarjati: kaj bi volili, ko je pa čedalje hujše, odkar hodimo volit! — Zatoraj so marljivi narodnjaki v taci časih velika dobrota, da skušajo pretveze odpraviti in volilce k volitvi spraviti. *) — Strašna napaka pri volitvah so pa neukretni srenjski uradi. Mnogo občin ima po trgih in mestih svojih pisarjev, katerim je izročeno prevažno delo, sestavljati imenike volilcev. Menda so redki kot bele vrane imeniki, ki bi gledé števila prebivalcev in zneska davkov v redu bili. — Druga napaka so naznanila volitev.

*) Hvala iskrenemu rodoljubu, velečastitemu gosp. dekanu dr. Ulagi, ki tako skrbno čuje nad duševnim in posvetnim blagrom svojih deželanov! In hvala tudi vsem drugim duhovnim gospodom uboge naše matere Slovenije, da tako živo skrbijo za srečni izid velevažnih sedanjih volitev!

Vredništvo.

svoji oblasti, iz katere sami poučujejo. — Akoravno je ta knjiga namenjena učiteljskem, vendar jo morejo tudi gimnazijalci rabiti, kedar jim je v njihovi aritmetiki kaj nejasno, ker je tukaj vse bolj na kratko izraženo.“ —

Ker se je pisatelj toliko žrtvoval, da je sam založil dragi tisek knjige, naj bi ga za veliki njegov trud odškodovali rodoljubi vsaj s tem, da sežejo po knjigi, ki se dobiva pri pisatelju samem v Mariboru v koroškem predmestju števil. 36. in kateri cena je 1 gld.

Politične stvari.

Boj pravice zoper krivico.

Liberalna ustavaška stranka se zdaj tako zvija, da bi obdržala gospodstvo čez druge narode avstrijske, da se prav lahko to imenuje „boj za krivico“. Na umetnem temelji zidana po ljudéh, ki v drugih državah so izključeni iz poštenih družeb, vzdržavana in leta 1873. o prvih direktnih volitvah na novo ponarajena stavba ustavakov začela je zelo pokati in razdirati se. Hudo jo strese vsaka sapa, vsak naskok političnih nasprotnikov jo zmajé v temelji. Boljši ljudje te stranke zapuščajo jo, ker vidijo trohljivost ustavaškega „cimpra“, da ne more dolgo več stati; nekaj jih skuša spraviti se z drugimi narodnostmi, le najzagrizeneji nosijo še brune skup, da bi stroheno poslopje podprli, da bi se vzdržalo kar najdalje mogoče.

Tako bojuje se še krivica zoper pravico. Pri pomočkov za tak boj ne devljejo zagrizenci na zlato vago; vse je dobro, da le pomaga, kakor se to godi vselej, kedar gre za kako hudobijo. Bo li tudi zdaj, kakor že skoro dvajset let, v boji krivica premagala pravico? — bo li zopet politična lažnjiva fraza obveljala proti poštenemu izvrševanju ustavnih zakonov? — bodo li narodi avstrijski zopet doživeli to, da naša država ostane polje, na katerem se bodo pristranski politikarji in okorni finančarji svoje pogubne skušnje dalje tirali?!

V tem hipu je težko še uganiti, kak bo konec teh homatij. Ustavaki delajo na vse kriplje, da bi se na vrhuncu vzdržali. Skovali so volilnih manifestov na kupe, in vedno in vedno le trobijo po svetu, da je ustava v nevarnosti, če bi njihovi kandidati ne bili izvoljeni. Vsak, kdor se ne tišči njihovega lažnjivega ustavoverstva, je njim sovražnik ustave, je „klerikalec“, „fevdalec“ in „nazadnjak“.

Mnogokrat se je že zgodilo, da je krivica zadušila pravico, a to ni nikdar dolgo trajalo. Al če krivica tudi le malo časa kraljuje, škoda za celoto in posamesnike je neizmerna — škoda za državo in njene prebivalce. Za to ni treba dokazov navajati, vsaj vsak sam vidi in čuti, koliko škoda so učinili ustavaki le zadnjih 6 let avstrijski državi, da krvavi na milijonih in milijonih dolgov, — da prebivalci njeni zdihujejo pod bremenom davkov, komaj še na pol živi, — da o ravnopravnosti narodov ni skor ni sledu ni tiru, — da nezadovoljnost mori večino ljudstev!

Le malo dni še — in videli bomo: ali se Avstrija reši po pravičnih poslancih, ali pa se še bolj pogrezne v peklo ustavaško?

Mnogovrstne novice.

* Kobilice, po 15 centimetrov dolge, so se prikazale v kraju Zagorelu blizu Rima, kjer setve grozno zdelujejo in celó silijo v hiše. Na gornje Laško pa so nedavno prigrmeli celi oblaki nekih metuljev, ki so

se posedli po zelenji. Bo li vse te nadloge pregnal „liberalizem“, ki danes vlada blaženo Italijo?

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

Ura je bila odbila ravno deset, ko prideva s klanca. Moj prijatelj, v tem kraju bolj izveden od mene, pokaže na levo in reče: „Evo grajščina barona Toflerja!“

In res, tam v znožji gorice in ob kraju gozda pokaže se stolnica Vesteneckovega prijatelja barona Tauffererja, v ljudskem jeziku „Toflerja“. Palača je štirivoglata, posestvo utegne biti lepo, al — „in den öden Fensterhöhlen wohnt das Grauen“, morda tam zvečer si dajo „rendez vous“ — sove. Nekoliko okenj je pa vendar še celih in tudi otvornic še ni veter vseh potrgal in na tla pometal. Zopet znamenje kranjskega nemčurskega plemstva! Zato sem prav naglo razumel, zakaj si je baron „Tofler“ tako prizadeval priti v kranjski deželni odbor za namestnika Dežmanovega. Morda misli na ta način zamašiti prazna okna prvega nadstropja svojega grada, vsaj pa mu ni treba spati v družbi sov in netopirjev, ki se tam po sobah njegovega grada slobodno pojajo in svoje burke uganjajo. Doma je morda celó v nevarnosti, da bi mu miši v krasni bradi gnjezd ne delale ali bi se mu ne zaredili molji v njej.

A vendar, kak krasen je s tega grada razgled na Višnjane! Od tam se vidi „majstu“ v vsi veličastnosti, z zakrpanimi strehami in zapahi ter paži z dilj. Prvi hip se pozna, da takó mesta ni vstvaril Bog, nego naredili in skrpali so ga pradedi sedanjih vrlih Višnjakov, ki o vsaki volitvi tako viteško stojé za nemčurskega kandidata in potem „likof“ pijo, pa ne za svoj denar.* Prvo, kar mi pride pri tem na misel, je to, da se spodobi predstaviti se „slavnemu polžu“, a moj prijatelj mi reče, da so ga Višnjani zdaj dali v rejo in odgojo baronu „Toflerju“, toraj bo gotovo pri njem v Ljubljani. Prašati po njem si pa nisva upala, ker nisva marala, da bi nama kdo obleko na životu razprašil, čeravno je bila tega že pač potrebna po dolgi in prašni poti. Višnjijski „polž“ jim je namreč tako vzvišena žival, da še po nji prašati ne pusté.

Stopiva na „glavni trg“, ker družega ni. Ob desni in levi so hišice z okni popolnoma onim „Toflerjeve“ grajščine podobnimi, le manjša so še; sploh je videti hišam že od zunaj, da v njih ne morejo rasti velikani. Na sredi trga stoji mestna cerkev sprecej visokim zvonikom, na katerem je celó ura. Ali že tukaj se pokaže velik napredek. Po vsem drugem svetu se nahajajo ure navadno z dvema kazalcema, Višnjani ne potrebujejo dveh, eden je zadosti. Morda bodo sčasoma odpravili še tega in ker bo potem tudi ura odveč, tudi uro, kar je popolnoma prav, kajti dandanes že tako vsak vé, koliko je ura.

Toda tiho, molči, ne zabavljati! Ali ne vidiš tam v lini v cerkveni zid izdolbeni podobe sv. Janeza, ki se vidi po vsem trgu in drži prst na ustih? Ali je niso Višnjani nalašč tu sem postavili za svarilo tujcu, ki še ne vé, da se ne sme zabavljati čez „mesto“ niti prašati po polžu? Rajši idiva memo in poščiiva si kake gostilnice, da nama želodec skupaj ne zleze. V „mestu“ je ni, zunaj njega vé moj prijatelj eno, toraj tje! Daleč

*) To je bilo do zdaj. Jaz takrat še nisem vedel, da bodo tudi Višnjani po večini spreobrili se — sebi in deželi na čast. Slava toraj onim 21 možakom, ki so 30. junija narodno volili!

Pisatelj.

ni, ker vsa Višnja gora ni pet minut dolga, toraj sva kmalu tam. Pa tu zveva staro pesem: dobiti je le kruha in vina, tudi vode, a za kosilo nič družega ko jajca in kar se ž njih dá narediti, ker je postni dan. Tudi vožá, na katerega sva se posebno zanašala, ker so naju uže bolele podplati, ni doma in krčmarica celó odločno reče, da ga po vsej Višnji gori ne bova dobila. Ta novica naju zeló osupne, ker sva uže hudo vtrujena in si ne upava več še 6 ur peš hoditi. Da bi bil vsaj višenski polž domá, počasi bi naju uže kam privlekel! Kaj toraj storiti? Ugibava in ugibava, slednjič pride meni na misel, da bo morda gospod župnik imel, česar se po vsi Višnji gori ne dobí; napotiva se toraj tje in — nisva se zmotila. Gospod župnik naju ne le prav prijazno sprejme, marveč radovoljno ponudi tudi svoj voz. Da bi on vedel, kako zeló nama je s tem vstregel!

Tako sedeva na voz in drdrava naprej. Nad Višnjo goro je še starega grada razbito zidovje, na levi se prav pod skalovnato pečino pokaže grad Podstenje, zdaj lastnina barona Roschütza (Rožiča), ki se mnogo pečá s čebelorejo in si je tu res izbral za to ugoden kraj: zadej gozd, spredej vrti in polje. Grajščina je zeló podobna oni pod Jamo na Notranjskem, ker skoro ravno tako čepi pod skalovjem, le da ni v tako divjem kraju. Nekoliko dalje nama pokaže cerkvenik, ki naju je peljal, razkriti zvonik cerkve na Dragi, v katerega je bilo prejšnji teden treščilo, da mu je pogorela streha.

V tem se vlije dež in neha še le, ko se pripeljemo vstric Zatične. Rad bi bil malo stopil tje ter ogledal si tistega glasovitega Lilegga, ki tako gorí za nemškutarijo, da bi bil zvedel, če je mož pod Taaffejevim ministerstvom tudi toliko korajžen, al mudilo se je preveč, toraj smo drčali naprej ob zelenih gozdih in dobro letino obetajočem polji. Edino, kar tu oko žali, je zanikerna živina, ko je vendar paše in klaje vsake vrste na izbir! Kaj se tu dá doseči z živino, to je pokazal gospod župnik šentviški s svojim velikanskim volom, katerega je o veliki noči vsak v Ljubljani občudoval, kdor ga je videl. Škoda, da se tu tako malo pozná, da je v Ljubljani kmetijska družba, ki priskrbuje za polovico cene ljudem junce in telice žlahnejšega plemena.

Okoli dveh popoldne pridrdava do sv. Roka in se ustaviva pri Čožu. Kdo je ta mož, bo bralcem gotovo uže znano iz obravnáv deželnega zbora kranjskega. On je namreč tisti vrli mož, ki je zavoljo svoje narodnosti po Vesteneckovih spletkah pošto zgubil. Ta zguba moža ni toliko bolela, kakor ga je žalila, ker si ni bil nobene greške svest. Zdaj se je menda uže nekoliko potolažil, vsaj nama je prišel naproti z veselim obrazom in naglo prinesel kupico dobrega vinca. Na mizi je imel več slovenskih časnikov, bral pa je ravno „Novice“, katere so bile pred njim razgrnjene. Jaz ga do tje nisem osebno poznal, a na prvi pogled se vidi prijazen, pošten in še trden mož stare korenine, kakoršnih je vzlasti po Dolenjskem uže premalo. (Dal. prih.)

Izid slovenskih volitev 30. junija.

V kranjskih mestih so Slovenci zmagali povsod.

V Ljubljani, glavnem mestu Slovenije, smo proti Dežmanu z narodnim kandidatom vitezom Josipom Schneidom zmagali s sijajno večino 108 glasov.

Za kandidata narodne stranke viteza Schneida je glasovalo 494 glasov, a za Dežmana je glasovalo samo 386 nemčurskih glasov. Od blizo 1150 glasov je torej prišlo na volišče 883 volilcev volit. Tacega števila prišlih volecíh ne pozna dozdej Ljubljana. Bila je pa tudi agitacija tako živa, kakor poprej nikoli, na obeh stranéh.

V Novomestu je naš kandidat grof Margheri dobil 39 glasov, Kromer 51.

V Višnji gori: Margheri 21 glasov, Kromer 11 glasov.

V Krškem: Kromer je dobil 29, grof Margheri 31 glasov.

V Kostanjevici: Grof Margheri 20, Kromer 5 glasov.

V Črnomelji: Grof Margheri 26 glasov, Kromer 11 glasov.

V Metliki: Grof Margheri 63 glasov, Kromer 21 glasov.

V Kočevji: Od 62 oddanih glasov Kromer 56, 6 pa Margheri.

V Ribnici: Grof Margheri 28 glasov, Kromer 10 glasov.

Po vsem tem tedaj je voljen z veliko večino narodni kandidat za dolenjska mesta grof Margheri za našega poslanca.

V Postojni je naš kandidat dr. Poklukar 38 glasov dobil, Vesteneck 37, Deu pa 1 glas.

V Ložu: Dr. Poklukar 28 glasov.

V Idriji: Vesteneck 57, Poklukar 10 glasov.

Na Vrhniki: Poklukar 22 glasov, Vesteneck 12.

V Radoljici: Poklukar 21, Vesteneck 21.

V Trzinu: Vesteneck 26 glasov, 10 pa Poklukar.

V Kamniku: Od 72 glasov je dobil dr. Poklukar 62, Vesteneck 7, trije listi so bili prazni.

V Škofji Loki: Izmed 61 volilcev je glasovalo 24 za dr. Poklukarja, 24 za Vestenecka.

V Kranji je dr. Poklukar dobil 55 glasov, Vesteneck 36. Narodni kandidat dr. Poklukar je tedaj z veliko večino voljen za poslanca.

Slovenski Kranjci smo toraj zmagali na celi liniji.

Iz Goriškega se glasé neveseli ali naposled vendar le ne protinarodni volilni glasi. Večina duhovnikov je glasovala za Winklerja. Tako so tudi volilci Tonkličevi potegnili se za Winklerja. V Gorici je bilo oddanih 81 glasov Winklerju, 32 Povšetju; v Tolminu 35 Winklerju, 44 Povšetju; v Sežani 22 Winklerju, 21 Povšetju; v Bovcu 7 Winklerju, 6 Tonkličju, Povšetju pa 97. Winkler je dobil 145 glasov in je tedaj izvoljen.

V Istri je narodni dr. Vitezić skor enoglasno voljen.

Naši dopisi.

Iz konjiškega okraja na Štajarskem 29. junija. (Volitvene zadeve.) Predno ta številka „Novic“ izide, bode pri nas volilni boj skončan. 29. t. m. sklical je naš kandidat, baron Goedl, volilni shod v Konjicah. Prišlo je, kolikor je Petrovo dopuščalo, mnogo volilnih mož in njih volilcev, celó iz Slov. Bistrice, da so našim dejansko pokazali, da je nemčursko-liberalna garda tudi v Bistrici na kant prišla in da je največa nesreča dozdej za slov. kmete ravno ta bila, da so „Formaherje“ preveč poslušali. Naš g. kandidat Goedl je mirno svoj program razvil ter si je z vsem svojim obnašanjem nagloma srca vseh pridobil. Posebna hvala še gre g. dr. Radaju z Maribora, ki je v poljudni besedi osvetlil program nasprotnega kandidata Possegga, ki služi „fortschrittlerjem“ za metlo, samo da možek menda sam prav ne ve, v kako družbo da ga je nemčursko-liberalna sodrga potisnila. — Dan poprej je Possegg v Konjicah sklical volilni shod, pri katerem pa menda ni 5 volilcev pred seboj imel. — Navdušenje na naši strani je toliko, da ne moremo več nad zmago dvomiti. Vrlo dobro drži se mariborsko-bistriški okraj, ki bo na dan

ъ in ъ nista nikaka glasa, ampak sta samo znaka trdega in mehkega izgovarjanja konsonantov, za katerimi stojita.“

Po besedah učenih ruskih jezikoslovcev ni tedaj ъ nič drugega, kot goli znak trdega, to je navadnega izgovarjanja konsonantov; to se pravi: нѣ je trdi konsonant, kakor v slovenskih besedah „nikdar, in, slon“, а нѣ je mehki konsonant, kakor v slovenskih besedah „njiva, gospodinj, boginj, konj“. Iz tega je vidno, da ruski нѣ se piše po slovenski n, а ruski нѣ se piše nj, zakaj za navadno (trdo) izgovarjanje konsonantov v slovenščini ne upotrebujemo nikakega znamenja; mehko izgovarjanje konsonantov nam pa kaže v slovenščini j. Razloček med ruščino in slovenščino gledé zaznamovanja mehkega izgovarjanja konsonantov je ta-le: 1) V slovenščini je tako zmehčavanje lastno samo dvema konsonantom, namreč elu in enu: molj, konj; v ruščini se pa tako zmehčavajo l, n, r, d, t, komaj slišno je zmehčavanje konsonantov s, z, v, zmehčavanje drugih konsonantov ni slišno, znak zmehčavanja ѣ se jim priveša le na podlagi etimologije. Tedaj ruske besede конѣ, молѣ čitaj in z latinico piši kakor slovenske besede konj, molj; kako se mehko izgovarjajo konsonanti r, d, t, na pr. v besedah: carѣ, jadѣ (=jed), пѣтѣ, je treba slišati iz ust Rusa; reči je samo mogoče, da ti konsonanti se zmehčavajo po analogiji zmehčavanja konsonantov l in n, to je pri izgovarjanji ni slišati znaka ѣ, ampak sliši se samo mehki konsonant; a kadar take besede z latinico pišemo, moramo mehko izgovarjanje konsonantov r, d na konci zlogov zaznamovati po analogiji молѣ, конѣ sè znakom j; tedaj imenovane ruske besede moramo v citatih pisati: carj, jadj, petj. Ker zmehčavanje drugih konsonantov ni slišno, tedaj v citatih iz ruščine nam tudi ni treba ga zaznamovati, na pr. golubѣ (golob) čitaj kakor golubѣ, to je, golub; семѣ (sedem) čitaj kakor семѣ, to je, sem. Buslajev na str. 26. §. 21. pravi: „Samo na podlagi poročila (po predaniji, traditione) pišemo: čitaješѣ, ne pa kakor izgovarjamo: čitaješѣ, to je, čitaješ“. 2) V slovenščini znak zmehčavanja se ne piše samo na konci zlogov, ampak tudi sredi zlogov, to je, pred vokali; а v ruščini samo na konci zlogov, sredi zlogov pa mehko izgovarjanje konsonantov kažejo mehki vokali, ki se pišejo namestu trdih. Mehki vokali so: „jatj“, „ja“, e, ѣ, i, w; trdi pa so: a, ѡ, и, *) o, u. Tedaj ruske besede: niva, Neva, конюх, list, pole, люbo čitaj in z latinico, če hočeš, piši: njiva, Njeva, konjuh, ljist, polje, ljubo. Drugače je s konsonanti r, d, pri izgovarjanji besedi: carю, дѣти, гости, сестj itd. je treba znati mehko izgovarjati konsonante stoječe pred mehkiimi vokali, а kadar take besede z latinico pišemo, ne smemo upotrebljati znaka mehkosti j, zakaj če bomo pisali: carju, djetji, gostji, sjestj, bomo napak izgovarjali: car-ju, d-jet-ji, gost-ji, s-jestj; tako izgovorjene besede imajo velikokrat drug pomen in se po ruski drugače pišejo, na pr. gosti pomeni to, kar po slovenski; а gostji je rodivnik od gostja (Inwohnerin) ter se po ruski piše: gostbja, gostbji; sestj pomeni sestí; sjest pa pomeni pojest ter se piše sbestj. O ѣ in ѡ v primerih sjest in gostji glej citat iz gramatike Poljivanova. Kratko: na konci zlogov mehkim ruskim konsonantom, kadar ruske besede pišemo z latinico, moramo pribavljati j, ker čitatelj drugače ne more vedeti, kako se izgovar-

jajo, mehko ali trdo? pred vokali pa j ne smemo upotrebljati (razven za l in n), ker čitatelj bi lahko napak čital in ker mehki vokal uže sam kaže, da se pred njim stoječi konsonant mehko izgovarja.

(Dalje prihodnjič.)

Slovensko slovstvo.

* *Dragoljubci*. Zbirka poučnih pripovedek slovenske mladini. Nabral in spisal Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. Zvezek I. V Ljubljani založil in izdal pisatelj 1879.

Spoštovani vrednik in izdajatelj šolski mladini priljubljenega „Vrteca“ čutil je potrebo, kakor jo je čutil tudi častiti nunski katehet gosp. Kržič, čegar „Zgled bogoljubnih otrok iz vseh časov kršanstva“ so „Novice“ v 28. listu priporočale, mladini podati poučno in zabavno berilo in dal je zato ravnokar na svitlo 1. knjižico pod naslovom „Dragoljubci“. Vzel je pisatelj to besedo iz ust naših Belih Kranjcev, kateri mile nam pomladanske cvetice šmarnice zovejo „dragoljubci“, in je v 1. knjižici podal šopek 40 takih cvetličic v lepi posodi, to je, v lepem materinskem jeziku. Kratke povestice so, vse primerne duševni zmožnosti mladine naše, kateri naj služijo v koristni poduk in prijetno zabavo. Ker pisatelj imenuje knjižico, ki je ravnokar na svitlo prišla, prvo knjigo, je po takem to znamenje, da bode nadaljeval izdavanje te zbirke. V blagi ta namen pa mu je treba podpore, da se mu povrnejo tiskovni stroški poedinih knjižic od strani starišev in družih prijateljev mladine. Naj zato vsi ti hitro sežejo po lepi 1. knjižici, ki se dobiva tudi v knjigarni Giontiniovi po 45 krajc.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

Ker so naju v Šentvidu pričakovali, se nisva mogla dolgo muditi; stopiva tedaj par sto korakov dalje do vasi, kjer so naju gospodje jako prijazno sprejeli. Le škoda, da je bil čas prekratek in ravno sobota, drugače bi bili uže še katero rekli. Menili smo se tudi o volitvah, а tam je vse dobro kazalo. Ob štirih naju potegne kočijaž mojega vljudnega prijatelja po veliki cesti naprej proti glasovitemu „velikemu Gabru“. Tam, kjer se zavije cesta v rebro, je videti več gomil, „ajdovi grobi“ imenovanih; nekoliko so jih uže prekopali in našli v njih mnogo starinskega, vrče s pepélom, steklenice, star denar itd. Ljudstvo pravi, da je tam na levi od ceste stalo enkrat gradovje (morda vojaški šotor ali tabor), ker se nahajajo zdaj še nasipi in prvotno zidovje v zemlji.

Pripeljemo se memo gostilnice „pod Gabrom“ — našim bralcem uže znane Vesteneckove glasovite postaje. Kočijaž konja nekoliko pridržuje, а jaz velim „le naprej!“, ker me ne mika vstaviti se pri Vesteneckovem pajdašu županu Hribarju, in tako drdramo še naprej po veliki cesti do polovice griča. Tu skočiva z voza, vpreževa zopet svoje peš-konjiče in vkreneva v stran na desno.

„Moj Bog, ali ni bolje poti na Sela?“ — zdihiem jaz, ko sem jel balancirati po suhi cesti, ki je pa imela brajde, kakor da bi bila razorana.

„Ni je ne“ — odgovori moj prijatelj — „čera vno se je gospod župnik selski na vso moč za-njo potezal.“

„A, to je toraj tista cesta“ — poprimem jaz — „o kateri se je uže toliko pisalo po naših listih!“

*) Jaz ta vokal pišem z latinico ij, Miklosich y; izgovarja se pa skoraj tako, kakor bi Ribničan namestu müha izgovoril müjha. Kako se „jatj“ in „ja“ izgovarjata in po slovenski pišeta, bomo slišali na konci tega spisa. Pis.

„Da, da, tista. Reč je bila uže pri deželnem odboru, cesta do meje litijskega okraja je tudi uže narejena, čeravno ne popolno izdelana. Da se tu ni delala, je kriv le Vesteneck in njegov služabnik, višenjski baron Taufferer, ki sta vse to zadržavala po svojih poročilih. Tako zdaj še ni nič in ljudje in živina morajo trpeti“.

Da! res trpeti morajo ljudje in živina, to se nama je precej pokazalo, ko sva videla vprežena dva vola pred pezo, ki bi jo bil na količkaj zložni cesti lahko vlekel en človek sam. In pri tem sta še dva človeka potiskala in klela in tepla ubogo živino. Zakaj ni gosp. Pajka več! Vesteneck se ne more pečati s cestami, ker ima preveč drugih ustavoverskih opravkov.

Daljna pot gre po hosti, ob poti je le par hiš. Prav prijetna bi bila, ker je vedno med bukovim in drugim listjevim drevjem, če bi bila le nekoliko boljša. Toda kmalu se prične suha Krajina, zemlja je rudečkasta ilovica, iz katere pa povsod molé in strlé ostre, po dežji pa vendar nekoliko oglajene skale. Nama je bil to prav križev pot posebno, ker je začelo še deževati in je zemlja postala polzka, da je bilo malo bolje kakor na ledu. Pot se nama je cedit po obrazu nekaj zavoljo prejšnje vtrujenosti, še več pa zavoljo težavne hoje, a tega ni hotelo biti ne konca ne kraja. Vode ni nikjer videti, tem bolj čudno se mi je zdelo, ko zagledava z neke stene pod sabo precej široko jezero s popolno rujavimi bregovi. Moj prijatelj, ki je tam domá, mi pojasni to reč rekoč, da se je ta voda enkrat nabrala po dežji, a ni odtekla, ker se je požiravnik skoro gotovo zamašil. Tako je pokončanih veliko njiv in travnikov in res je vse golo okoli, kakor bi bil kdo požgal, ali kakor ob mrtvem morji. Morda bo okrajno glavarstvo vendar preiskalo to reč in cenilo škodo, da se poškodovanim ljudem vsaj davki za to zemljo odpišejo.

Od tod plezava na kviško po stezah, kakoršne so za kozé, a ne za ljudi. Jaz moram reči, da mi je spoštovanje do faranov mojega gospoda prijatelja pri tem pogledu brž za veliko procentov padlo, kajti tu je zanikernost preočita; ponoči ali o slabem vremenu bi nikomur ne svetoval, da naj po tej poti gre. Jaz bi tudi sam res ne bil prišel menda nikamur, čeravno se nama je bil uže prej pokazal šumberški stari grad, a moj prijatelj je vedel v tem labirintu pravo pot in korakal pred mano kakor gorjanec, da sem komaj sopihal za njim.

Dolga, dolga je bila ta pot, čeravno nisva hodila več ko dve uri, a slednjič se skobacava še čez en prelaz in pokaže se nama nekoliko streljajev daleč obljubljena dežela — čem reči: cerkev Sel pod Šumberkom.

Pogled ta toliko spodbode kite mojih vtrujenih nog, da mi začnó volneje vzdigati se, čeravno sem si jaz mislil ta Sela vsa drugačna, nego so se pokazala. Tudi je pot tu boljša, ni treba skakati človeku čez skale, mlake in globočine; par sto korakov še v breg in — pred farovžem sva. Ravno veliko poslopje ni, a čedno, prijazno.

Ko se prikaževa, odpré majhen, rujav psiček dolge dlake ravno svoj gobček, da bi zalajal nad nama, a moj prijatelj zakriči „o knedelfrajla“ in psiček začne prijazno mahati z repkom — dokaz, da tudi psičice rade slišijo ljubljansko-nemško prilizovanje. Greva toraj po stopnicah gori, od koder se sliši žensko cerkveno petje, in stopiva v sobico prav na tistem, da ne bi motila petja, ker je gospod župnik ravno učil pevke za drugi dan, binkoštno nedeljo. Al kmalu sva izdana — menda po nagajivi kuharci — in gospod župnik se brž prikaže ter naju jako prijazno sprejme. Ko je svoj nosel s pevkami opravil, se prisede k nama in začnemo razgovarjati.

Dolgo smo se razgovarjali, vsa vas je uže spala, ko smo tudi mi šli k počitku. Jaz sem tako trdo zaspal, kakor v Ljubljani uže mesece ne, in še le, ko mi je začel gospod župnik peti zajutrnico, sem zlezel s postelje telesno zeló popravljen.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Grofa Taaffe-a politika.

Na vsako stopinjo, ki jo je do zdaj naredil minister Taaffe, smo pazljivo gledali, vsaka volitev, ki je srečno izvršila se za našo stranko, veljala nam je za zmago Taaffe-ovo, zdela se nam je zmaga pravih Avstrijcev proti doktorskemu lažiliberalstvu ustavaške stranke.

Zdaj so volitve do malega končane. Avstrijski narodi so vkljub krivičnemu Šmerlingovemu volilnemu redu volili tako, da je bil vesel vsak pravi domorodec, a grozila in vstrašila se bivša gospodujoča stranka.

Pri vsem tem pa nam prihodnja politika Taaffe-ova vendar še noče popolno jasna postati. Če si izvoljene poslance ogledamo po vrsti, če jih potipamo za politično žilo, če se tudi od politike grofa Taaffe-a nadjamo to, da bo, kakor je to navadno v vsakem parlamentu, za svojo vlado dobil nekoliko glasov večine, naj si bodo razmere kakoršne koli, — če prav vse to prevdarimo, ne pridemo do družega, ko do tega prepričanja, da prihodnji državni zbor utegne delati vsaki vladi vladanje nemogoče.

Da ste si v kakem zboru dve stranki po številu skoro popolnem enaki, to pač ni nič novega in nenavadnega v parlamentih, novo pa bi bilo pač to, da bi kako ministerstvo s takim državnim zborom res vladalo, če tudi le za kratek čas. Bo li grof Taaffe to, kar se nemogoče zdi, naredil mogoče, bo li navadno disciplino razdrl na obeh straneh tako, da zdaj ob levi, zdaj ob desni bode pridobival svojim vladnim predlogom večino? On se tega gotovo nadja, kajti le tako se dá razvozljati to, zakaj se v volitve ni vtikal, marveč volilcem pustil prosto roko. Vendar mi ne maramo biti preroki, če grofu Taaffe-u rečemo, da se o tem hudo moti. On misli, da se boste obe veliki stranki trdno spojili tako, da se bo ustavaška stranka naredila iz nekdanjega kluba levičnikov, napredovalnega kluba in levega središča, konservativna pa iz konservativnega velikega posestva, iz nekdanje državopravne stranke, iz Čehov in Poljakov. To se bo morda pač res zgodilo, kedar bo šlo za načelna ustavna vprašanja, toda — in tu listi ustavaške stranke prav govore — če bo šlo morda za premembo ustave, vlada v tej državni zbornici ne bo imela večine. Nadjati se je sicer, da bo prihodnji državni zbor v prvem zasedanju imel kaj koristnejega opraviti, ko preminjati ustavo, čeravno je premembe silno potrebna. Kakor močni in složni bode politični stranki, kedar bo šlo za važne državne zadeve, tako majhni in po številu glasov nepreračunljivi bode, ko bodo na vrsti reči, za katere bo treba le gole večine.

Naj omenimo le ene same predloge, ki v državnem zboru pride menda precéj v začetku na vrsto, in ta je vredba davkov. Predlogo o vpeljavi osebnega dohodninskega davka (Personal Einkommensteuer) je kakor znano, zbornici podalo uže Auersperg-Lasserjevo ministerstvo, pa ta predloga ni prišla do rešitve. Za njo so bili tačas levičniki, levo središče, ustavaško veliko posestvo, demokrati in nekaj „naprednjakov“; zoper predlogo so glasovali državopravna stranka, Poljaki in naprednjaki so glasovali zoper predlogo iz

delničarji zgubili 3 milijone goldinarjev, tudi posojilo 900.000 gold. iz državne blagajnice, ki so ga sedanji liberalni ministri dovolili, bo menda vse zgubljeno. Ali nihče izmed liberalcev se tukaj ne gane, nihče ne toži, liberalni listi molčijo, kakor da bi nič ne bilo. To je zopet kos liberalnega gospodarstva!

* Nadvojvoda Albreht je potoval na Koroškem po Ziljski dolini in ogledoval italijansko mejo ob Pontebi, kamor je 28. jul. pridrdral prvi italijanski železniški vlak.

* Nova železnica iz Koroške na Italijansko je uže odprta.

* Na Tirolskem merijo novo železniško pot iz Insbruka po Arlicoplanini do švicarske meje. Te železnice smo jako potrebni, da se tako izognemo Bismarkovi Nemčiji in stopimo v najbližnjo zvezo s Švico in Francosko, kamor sedaj čez Nemčijo ali Italijo svoje pridelke na prodaj pošiljamo.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

Zdaj smo torej na Selih pod Šumberkom. Ker sem tu dva dni, oba binkoštna praznika, ostal pod gostoljubno streho svojega druzega prijatelja gospoda župnika, naj ta meni novi in tudi bralcem „Novic“ gotovo malo znani kraj nekoliko natančneje obrisam, kolikor sem si ga mogel v tem kratkem času ogledati.

Cerkvica je majhna, posebno v zadnjem delu, ki glasno upije po popravi; sprednji del je obširnej in nov, sezidal ga je prejšnji župnik z velikim trudom, dovršiti vsega dela pa ni mogel, in to nekaj zavoljo ubožnosti, nekaj pa tudi zavoljo malomarnosti faranov ne. Tudi sedanji gospod župnik ne more naprej, čeravno je pripravljenega nekaj denarja in lesa, ki pa zdaj na solncu in dežji ležeč gotovo boljši ne postaja. Tako je ves trud njegov zavoljo neugodnih razmer zastoj. Fara tudi učitelja in orglarja nima; oba namestuje gospod župnik sam. In njegov trud ima res tudi lep sad, to sem skusil pri maši, ko sem slišal iz mladih grl lepo ubrano petje. Pevke uči pri fisharmoniki, katero si je na svoje stroške naročil. Popoldne, ker se je vreme kislo držalo in nisva mogla daleč od doma, sva šla najprej ogledat šolo. Ta je majhna, pa primerno novo poslopje tik cerkve, in v nji je vse lepo vredjeno in čedno. Učitelj je gospod župnik sam. Pred šolo pa je nekaj, kar je v tem suhem kraju, kjer ni ne vode ne studenca, res neprecenljiva dobrota, in to je vodnjak, narejen popolno po pravilih tacih naprav, v katere se nabira voda iz streh; je namreč sezidan, s cementom ometan, voda s strehe cerkvene in šolske prideva nj po trojnem cedilniku, je lepo čista, tudi dosti hladna pa okusna. Je še par vodnjakov v vasici, brez take naprave, a voda je rujava, motna in slabega okusa. Gori popisani vodnjak je napravil tudi gospod župnik sam z malo državno pomočjo, katero je dobil od naše kmetijske družbe, drugače pa čisto na svoje stroške, kajti malo upanja ima, da bi mu jih farani kedaj povrnil. To je zopet dokaz, kako duhovni — „ljudstvo ščujejo, zapeljujejo in molzejo“! Sem, sem naj pride ljubljanska „Tagblattova“ grdoba, da svoj garjevi nos vtakne v šolo in vodnjak!

Vasica je majhna, iz hiš gleda povsod ubožstvo, a tudi zanikernost, ki je tudi nekoliko siromaštva kriva. Zemlja okoli je deloma pač zelo kamenita, a vendar tu in tam plodna, le o pridnosti je malo sledú. Sadno drevje je strašno zanemarjeno, kaže povsod suha rebra

in upije po ognji, da bi naredilo drugemu, mlajšemu in žlahnejšemu prostor. Na njivah nisem videl lepega žita, tudi vinogradi niso imeli vesele podobe, to pa morda zato ne, ker dajo vino, ki je pač zdravo in pitno, a nima nobene cene, ker je preveč „kisovec“. Tudi ne vem, ali tukaj za trto ni še premraz. Najbolje bi se po mojih mislih tu obnašali travniki, al tudi na teh sem videl tako zanikerno travo, da bi je skrben kmet in živinorejec ne trpel, ampak nasejal bi boljšega semena. Gosp. župnik mi je pravil, da je k vsemu temu ljudi uže nagovarjal, a dosihmal je vse bilo bob v steno. Eno je pa vendar razveselilo moje oko pri tem sprehodu: obilno perje po sadnem drevju — kolikor namreč ni suhega; o tem mi je gospod župnik povedal, da to prihaja od tod, ker je otroke marljivo podučeval, da tičev ne preganjajo. In res je v vsaki goščavi glasila se kaka tica in zato tudi nikjer ni bilo videti gosenic, čeravno ljudje dreves ne trebijo. — Naj bi omenil še na pokopališči lep Kristusov kip, ki ljubljanskemu mojstru Zajcu veliko čast dela.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Gorici 3. avg. — Naša „Sloga“ je res sloga. Dne 24. julija (v občnem zboru) je šlo vse — wie geschmolzen: jagnje je mirno sedelo zraven risa. Jez sem bil dober prerok, ko sem trdil, da so se agitacijski valovi ulegli. Novega predsednika in nov odbor ima „Sloga“; v tem odboru so nekateri stari in nekateri novi udje in predsednik dr. Tonkli. List „Soča“ je zagotovljen; dež pada na pravične in krivične, solnce vstaja za Mrzavcem in zahaja za Kalvarijo, in tako je vse spet v pravem kolovozu na Goriškem. Čudno se mi zdi samo to, da, kedar jez trdim, da je vse prav, in da, če se ta pa ta kuja, je to nepomenljivo — že kedo vstane trdeč, da sem njega — da prav njega — napadel!! V „Slov. Narodu“ od 30. julija se namreč nekedo spotika nad tem, da sem rekel, da se znabiti le „kak Tone, Janko ali Mihajlko — kak agitator“ — po volitvi od 30. junija t. l. kuja itd. Te moje besede so veliko nedolžniše, ko neznani mi gospod dopisnik meni. Navedel sem na primer navlaš čaka imena, katera niso prava imena meni znanih agitatorjev. Imena so izmišljena in imajo le tisti pomen, kakor latinska imena, ki se navadno za zgled navajajo: Cajus in Titius, Sempronius in Simplicius. Da sem pa pisal „Tone, Janko itd.“, v tem je nekak dovtip, ki pa nima nič opraviti z volitvijo in dotično agitacijo, ampak nekam drugam meri, pa ne na osebnosti. Ali to bom o drugi priliki razlagal; za zdaj naj povem le toliko, da „Narodovega“ dopisnika že zato nisem razžaliti hotel in mogel, ker ga ne poznam, tedaj tudi ne vem, je li bil on agitator ali ne, in ker tudi sploh zaslug njegovih za slovenstvo ne poznam in tedaj tudi vedeti ne morem, s čem, kedaj in kako on na narodni gorkomer na Goriškem upliva. In da tega ne vem, ne bode mi zameril; saj človek, ki za pečjó sedi, ne more vedeti, kaj se po širokem svetu godi. S tem pojasnilom bodi tedaj sloga zapečaten. — Naše mestno posojilo je vse oddano, nekaj „al pari“, nekaj še čez „pari“. — Obe srednji šoli in obe državni ljudski šoli ste leto končali. Gimnazij je imel konec leta 311 učencev, Italijanov 129, Slovencev 144, Nemcev (pravih in umetnih) 38. — Izmed 16 maturantov je opravilo preskušnjo dobro 12, odlično 2, padel 1 za eno leto, 1 za 2 meseca. Z gimnazijem združena pripravljavnica je štela 51 slovenskih učencev. Na viši realki je 6 sedmošolcev opravilo zrelostno preskušnjo; od teh je 1 odličnik, 4 zreli, 1

„Kaj bodem ti dala (o vitez dobrotni)?

Pogledam okrog,
Razločit' ne morem
Skor svojih otrók“;

z neumrljivim Vodnikom mogla ponosno in samosvestno odgovoriti:

„Od prvega tukaj stanuje moj rod,
Če vé kdo za druž'ga, naj reče, od kod!“

A. Ž.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

Toliko sem opazil o sprehodu, ki ni bil predolg, ker se mora povsod kmalu kvišku plezati ali pa navzdol lezti in to po silno slabih potih ali marveč stezah. Domá mi je pokazal gospod župnik svojo živino, med katero sta me zanimala dva prešiča na pol „sufolka“, ki sta bila res prava debeluha, da sta komaj hodila, a pri vsem tem dobre volje in požrešna. Iz teh debeluhov bo že še kaj. — Tu naj še opomnim, da drugje po vasi nisem videl nikjer lepe živine nobene vrste.

Ko se je naredila noč, smo zopet sedli za mizo in spravili kuharico na noge. V zvoniku so pritrkavali fantje pozno v noč, in na moje vprašanje, zakaj to, dobim odgovor, „da pritrkavajo turšici.“ Mislijo namreč, da tako pritrkavanje o binkoštnih praznikih stori turšico rodovitno in debelo. Če tudi zavoljo „pritrkavanja“ koruza ne bo debelejša, vsaj tudi ne bode drobnejša.

Drugi dan smo šli ogledavat razvalino Šumberškega grada tri četrt ure daleč. Ta razvalina stoji na vrhu griča od te strani zelo strmega, na katerega se pa od zadej precéj priležno pride. V Valvazorji je narisano še celi grad, a vendar z opombo, da uže razpada. Kakor pravijo, je večkrat treščilo va-nj, zgorela mu streha, in ker bi bilo popravljanje preveč stalo, zato so raje vse popustili. Kdo bo pa tudi res bival v tako samotnem kraju, do katerega še nobenega zloznega pota ni! Zdaj zidovje počasi razpada. Pod gradom je ohranjena le še kapelica z dvema zvončkoma, ki se iz doline od dobrniške strani prav lepo vidi; sedanji posestnik knez Auersperg skrbi za to, da ne razpade.

Pri kapelici se nekoliko ustavimo in oddahnemo, ker je prostor res prijazen, razgled proti Dobrniču obširen. Vidi se večidel goščava, nekoliko gričev in hribov, med zadnjimi tudi oni, na katerem je stal nekdanj grad Kozjek, o katerem pa zdaj ni sledú več. Dalje se vidijo više kočevske in dolenske gore, med njimi veliko vasi, posebno lepo Primskovo na vrhu zelo tanjke, na samem stoječe gore. Največ je — se ve da — šume, a le nižega listnega drevja, velicega malo. Jaz sem naglo uganil, zakaj so stari plemenitaži svoje gradove stavili na take kraje. Res! lepo je bivati tû, če za vse, česar je za življenje treba, skrbijo drugi. A ubogi ljudje, ki so morali tû svoji gospodi tlako delati! V znožji griča je ohranjena tudi še nekdanja „grajska pristava“, ki pa je zdaj lastnina nekega kmeta.

Tu ogledavši si okolico splezamo po obzidji grada na vrh. Zidovje se še brani razdevanju časa in vremena in če bi človeške roke ne bile potrgale rezanega kamna z njega, bilo bi še trdnije. Prostor je širok, zdaj pa s kamenjem posut in z drevjem zaraščen, vendar je poznati še nekdanjo podobo grada, kakor je narisano v Valvazorji. Čemu li je to bilo trdno zidovje v tako odročnem samotnem kraju? Meni je prihajala misel, da prebivalci takih gradov se niso bali tujih sovražnikov, tudi ne sovražnih grajskih sosedov toliko, kolikor svojih tlačanih podložnih, in da so bili taki gradovi res bolj „zwingburgen“, kakor tabori zoper so-

vražnika. — Pod zidovjem smo našli še precéj globok vodnjak, kjer se je nabirala voda s strehá; na dnu je s kamenja izsekan in še zdaj ni zasut; gotovo bi držal še vodo, če bi jo od kod vá-nj napeljali. V Valvazorji se pod tem vodnjakom vidi še drug, katerega pa mi nismo iskali. Iz tega se vidi, da so se uže pred sto in sto leti tu priskrbovali z vodo na tak način, kakor še zdaj.

Od sprednje strani grada je razgled po litijem in trebanjskem okraji še veliko lepši, prav naglo sem razumel, zakaj so posestniki imenovali ta vrh nemški „Schönberg“, iz česar je potem postal domači „Šumberk“; radi bi bili tu še nekoliko dalje postali; a v tem so se bile pripodile črne megle, ki so nas silile v dežji popihati jo z gore. V znožji smo bili kaj naglo, ker smo izbrali si krajšo strmo pot, spodej pa smo pod gostim gabrovjem blizu „coperniškega stola“ — bukev je tû kakor stol izraščena — vedrili, da je nevihta odpodila se. Tukaj menda je moral „hudič polhe pasti“, kakor Valvazor pripoveduje, ker je ves kraj za tako obrtnijo silno ugoden in gostega bukova vse polno; morda je pri tem sedel celó na onem „coperniškem stolu“, ker je drevo zelo staro. Ploha neha in mi se vrnemo po slabih potih, po kakoršnih se ta kraj posebno odlikuje, domu in najdemo mizo uže pogrneno — dokaz, da je kuharica vedno mislila na nas. Pri obedu smo bili zopet židane volje, popoldan pa smo naredili „izlet“ k Martinu Trlepu.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Zakaj gre Andrassy?

Vsake vrste časniki si ubijajo glavo in ugibajo, zakaj popustí Andrassy ministerstvo unanjih zadev. Popisali so uže cele kupe papirja, vsak hoče kaj družega in pravo vedeti; nekateri celó trdijo, da mož boleha in potrebuje mirú, češ, da se preveč trudi in možgane napenja. To vse je prazna slama. Magjar Andrassy nikoli ni poznal težkega dela, uniforma in parada mu je bila glavna stvar. Šel bo zato, ker je videl, da mora iti.

Avstrijsko-turška pogodba je prestrigla zadnjo nit, ki je do zdaj še vezala avstrijske konservativce s politiko Andrassyjevo; to se vidi brž, če pomislimo, da so konservativci državnega zbora avstrijskega, posebno pa grof Hohenwart, vodja njihov, in vodja Poljakov Grocholski glasovali za berlinsko pogodbo in svoje tovariše v delegacijah pregovorili, da so dovolili stroške zasedbe Bosne — le zato, ker so bili trdnega prepričanja, da bo v smislu berlinske pogodbe po zasedbi Bosne prišla sama ob sebi tudi popolna prisvojitve te turške dežele, da se bo toraj tako naše cesarstvo razširilo in okrepilo. Saj je tudi večina udov avstrijske gosposke zbornice ravno tega mnenja bila, ko je pritrdila berlinski pogodbi in zasedbi Bosne.

Na to je pa prišel grof Andrassy z avstrijsko-turško pogodbo, po kateri so vse take nade mahoma uničene. Ker se sultanu pripoznavajo v zasedenih deželah vse vrhovne pravice, se pač ne dá več misliti na to, da bi Avstrija jih pozneje zá-se obdržala; avstrijske armade so prišle v Bosno in Hercegovino tako rekoč le kot žandarji sultana, da tam delajo in vzdržujejo red, in se morajo spraviti iz dežele, kedar bi sultan utegnil to zahtevati. To je pa za zdravo pamet uže vendar preveč in razumi se, da so oni konservativci obeh državnih zbornic, ki so do zdaj podpirali

vse narode avstrijske; polni lepih besed za njih blagostan obetajo jim zlate goré in pripovedujejo, kaj hočejo storiti in kako skrbeti, da revno ljudstvo, kmetijsko in obrtnijsko, reši se velikih nadlog.

In, kakor so vedno bili, ravno tako so še danes. Sedaj, ko je v Avstriji prodrlo prepričanje, da je ta stranka nezmožna resnega patriotskega delovanja, so ti govorci jo ukrenili zopet na staro pot gnjusnih fraz in jalovih obljub. Zbrali so se unidan v Lincu v „Parteitag“, ali, kakor „Reform“ dobro pravi, na „Kladratatsch“ in objavili so ti junaci, katere „Vaterland“ po pravici imenuje „die ausgedienten Invaliden des volkswirtschaftlichen Aufschwunges und des Krachs, des Chabrus und steigenden Deficits“, med družimi votlimi frazami tudi še to, da — cujte, pa se ne smejajte! — hočejo skrbeti za vsestranski red državne gospodarstva in za blagostan obrtnije in kmetijstva.

No! to je jako lepo rečeno; škoda le, da je laž, kateri nihče ne verjame, kogar spomin preteklih let še ni popolnem zapustil, če ne sedi v ustavoverskem taboru, kakor „Neue fr. Presse“ in „Deutsche Ztg.“, katera vsa zveličana linškega „Parteitag“ v enem zadnjih svojih listov pod naslovom „Ein Wegweiser für den Gewerbestand“ piše, da se sklepi linškega shoda „pomenljivo odmevajo po svetu“, kajti uže 4. dne t. m. je zbor dunajske obrtnijske zadruga (Wiener Gewerbegeossenschaft) svoj glas povzdignil na hvalo linških ustavovercev, pričakuje od njih v prihodnjem državnem zboru rešitve svojih rev in nadlog, če le ustavovernih poslancev ne bode v tem blagem prizadevanji „motila državopravna in klerikalna opozicija.“

Nasproti takim čenčam moramo res občudovati nesramno predrznost junakov ustavoverskih, in naravno je, da naši obrtniki zasmehujejo izjavo dunajske obrtnijske zadruga, katera rešitve pričakuje od kuke, katera je celi čas svojega vladanja ravno narobe storila to, kar je čenčala v Lincu. Skoraj 18 let je ravno ta klika, katera sedaj zopet staro pesem pojé, na krmilu vlade stala, a kaj je danes konec vsega tega? Dolgove na dolgove je delala; v 11 letih se je za 550 milijonov zadolžila, breme obresti in davkov neprenosljivo kvišku pognala; ona je državni primanjkljaj vstvarila, katerega se še dolgo dolgo ne bomo rešili; ona je državne stroške neizmerno povikšala in s svojim napčnim ravnanjem državni kredit na vzunaj podkopala; ona je z brezvestnimi orgijami ljudski blagostan uničila in žile vspešnemu gospodarstvu podvezala! Kdo neki je tiste kupčijske pogodbe sklenil, katere so našo obrtnijo vničile, — kdo je subvencije železnicam kot dar ustavoverske pokornosti dovoljeval in državno blagajnico judovskim špekulacijam odpril? Kdo je državni proračun tako strašansko preobložil, da so danes stroški samó polovice cesarstva viši, kakor so bili pred 12 leti cele monarhije?

Ne, ti junaci, kateri vedno le besedujejo in so državo do propada pritirali, pač niso možje našega zaupanja in na vsa usta jim moramo reči, da jim ne priznavamo niti dobre volje niti zmóžnosti, da bi svoje obljube izpolnili.

Naši obrtniki protestujejo tedaj zoper objavo ustavoverne „Deutsche Zeitg.“, katera z obrtnijsko zadrugo vred hvalo poje linškemu „Parteitag“ in od poslancev te vrste pomoči pričakuje s predrznim dostavkom: „če jih državopravna in klerikalna opozicija ne bode motila“!! Mi prav samo od poslancev naše stranke, če jih bode novo ministerstvo energično podpiralo, pričakujemo boljših časov, — od ustavovercev pa nič, prav nič!

Varšavska slovanska biblioteka.

Vredništvo „Novic“ je prejelo od lastnika te biblioteke g. S. Czarnovskega iz Varšave dopis s prošnjo, naj bi to napravo priobčili tudi v našem listu, zato, ker utegne zgled biti enaki napravi tudi v slovenskih deželah.

V Varšavi je za Poljsko gosp. Czarnovski osnoval knjigarno slavjansko z javno bralnico, katera 1) knjige izposoja proti navadnemu plačilu, 2) osebe, katere po deželi hočejo osnovati take bralnice, o tej napravi podučuje, jim knjige oskrbuje in tudi sprejema naročila na tisek in vezanje knjig po zeló nizki ceni, 3) sprejema v komisijo za prodaj razen svojih etnografičnih zbirk tudi druga bibliografična dela, rokopise, umetne stvari in starine, 4) čisti dohodek te knjigarne se obrača v podporo napravljjanja bralnic po taci krajih dežele, kjer germanizacija najbolj pritiska.

Podoba je, da je navedena slovanska biblioteka varšavska središče ali matica, katera je na pomoč malim bralnicam, katere se napravljajo po deželi.

Kaj ko bi se tudi v Ljubljani po tem zgledu osnovala enaka knjigarna slovenska, ki bi pomagala križem po deželi napravljati bralnice, iz katerih bi se koristne knjige različnega obsežka za majhen denar na pósodo dobivale?

V poprejšnjih letih smo veliko čuli o taci bralnicah na Slovenskem, zadnja leta pa se o njih skor nič več ne sliši, a vendar je razloček med bralnico samo in pa med našimi čitalnicami, katere poleg branja gojijo tudi petje in drugo razveseljevanje.

Glasbene novice.

* *Jadranski glasovi, zbirka možkih zborov in četverosplovov Antona Heidriha.* Uredil in izdal V. Kosovel.

O krasnih teh Hajdrihovich „glasovih“ nas prosi izdatelj gosp. Kosovel objaviti sledeče: „Jadranski glasovi“ se ravnokar razpošiljajo naročnikom. Ker morebiti nekateri gospodje naročniki, osobito dijaki, niso še dobili ovega zvezka „Jadranskih glasov“ in katerim se tudi ne vé kamo poslati ga, naj blagovolijo meni nazniti svoj naslov, pod katerim to delo želijo sprejeti.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

Kdo je Martin Trlep? Ali ni to tisti mož, ki je takrat, ko je Vesteneck delil podporo stradajočim v tem kraju, vstavljaj se temu, da bi nek mož, ki ni Dežmana volil, ne dobil nič? Da, prav tisti mož je, tam pod Šumberkom biva na svoji pohlevni kmetiji, katera se pa po vsem, kar je na nji in okoli nje, lepo razločuje od kmetij zanikernih sosedov. Brž ko stopiš na njegovo posestvo, zagledaš otrebljena in lepo gleštana drevesa, hišica je čedna, vodnjak zidan in daje boljšo vodo, sploh se pozná, da mož bere in se po tem, kar koristnega zve, tudi ravná. S svojo prijazno ženo nas vljudno sprejme ter pogosti z domačim vinom, ki pač ni prve vrste, a vendar pitno in zdravo. Pogovarjali smo se o marsičem, in mož je kazal veliko zanimanje za politiko in umevnost za národno reč. Kot podžupan dobrniške županije je vselej tudi volilni mož in se ne dá strahovati nikomur. Človek je res vesel, kedar naleti na takega slovenskega korenjaka, in teh je zdaj čedalje več.

Še le pozno zvečer smo se v prijetnem hladu napotili proti domu in v sredi pota bili napadeni — po

tolovajih, mislite? O ne, pot nam zastavi mož čvrste postave, ki trdi, da nas ne pusti naprej, predno ne spraznimo čutarice, kakoršnih je več čez ramo nesel domu. Ni bilo drugače, morali smo in pri tem si pomagali s petjem, ki se je morda v ponočni tihoti po logih daleč razlegalo, a lepo nikakor ni moglo biti, ker sem se jaz s svojim čukovim glasom vmes vtikal.

Drugi dan se vsi trije naravnost čez šumo napotimo proti Dobrniču. Pot, kolikor je je v selski fari, je uže še nekoliko človeška — po zaslugi gospoda župnika, naprej se pa izteče v steze, in kdor ni vajen je, pride v Dobrniče, ampak se zgubi v goščavi, iz katere se ne vidi drugzega, ko šumberška razvalina s prijazno cerkvico pod njo. Spustimo se toraj na vzdol, a predno še pridemo do goščave, me pocuka gospod župnik za roko in molče pokaže na bližnjo njivo. Radoveden grem z očmi za njegovo roko, in kaj zagledam? Kmetiča, pri miru stoječega, kakor bi bil iz lesa, in držečega kvišku zavihleno motiko pri krtini. Molče stojimo vsi, še minuto časa in — lop! motika trešči in vrže ven krt do smrti zadetega. „No, pravo neumnost ste naredili, oče!“ se oglasi gospod župnik, mož se obrne, zagleda nas, in ko vidi, da se vsi trije njegovemu „junaškemu“ činu smejemo, premakne klobuk na glavi in nekaj mrmraje se zgubi s svojo motiko za mejo. Mi pa gremo naprej in gospod župnik pripoveduje: „Kar si tukaj videl, vidim jaz vsak dan. Naj ljudem pripovedujem kolikor hočem o tem, kako škodo delajo sebi s preganjanjem krt, vse zastonj. Tudi izgledi nič ne pomagajo. Ko sem namreč jaz sem prišel, je bilo po mojih njivicah in pičlem vrtu vse polno krtin, a jaz sem jih dajal vse lepo razgrebsti, krtov pa nisem nič preganjal. Zdaj že par let ni nobene krtine več, tem bolj pa raste trava in setev, ljudje pa pravijo, da krt ne mara za farovške njive in travnike. Se ve, da ne mara, ker ni več bramorjev, glist, črvov in drugzega mrčesa v zemlji, ker krt je — hvala mu — vse pokončal. Oni pa imajo zmiraj cele groblje krtin in se potem jezé nad krtom, če si kôse ob krtinah krhajo!“ — Meni se je gospod župnik res smilil, ki si toliko prizadeva za faranov blagor, pa povsod naletava na trdovratnost in žanje nevoljo in nenvaležnost. Ta dan se mu je — memogrede omenjeno — pripetila še druga neprijetnost. Zvedel je namreč, da so prejšnji dan na „žegnanji“ v Šentlorenci na Temenici fantje v pretepu ubili enega njegovih faranov, ki pa je bil znan rogovilež. — Prekrižavši brez števila potov in stez prišli smo še le čez dve uri iz goščave, in zagledali Dobrnič. Par korakov še in na veliki cesti smo — to je, na cesti iz Trebnjega do Žužemberka. Ravno pridrdra pošta memo, znamenje, da je ura enajst. Moj prijatelj me opozori na konja, postilijona in voz, in res, vse troje je harmonično, če se enkrat kje prevrne, bo vse trójice konec.

Naša pot je v farovž, kamor smo se bili uže prejšnji dan napovedali po občinskem potu, kateri je bil naznanil po maši na Selih med drugimi mikavnostmi tudi dan volitev volilnih mož za državni zbor. Gospod župnik, eden najgorkejših narodnjakov, nas jako prijazno sprejme in povabi na obed, pri katerem smo bili dobre volje in izpustili napitnice dr. J. Bleiweisu, našemu očetu, bodočemu poslancu grofu Barbo-tu, národní duhovščini itd. Pozneje smo šli še k županu gosp. Sinci. To vam je mož z dušo in telom narodnjak in poštenjak skozi in skozi; mene je posebno veselilo izvedeti tū, da v tem kraju, pa tudi v bližnjih, nemčurski kandidat ne dobí nobenega glasú.

Veseli smo bili, sošlo se nas je še več, rad bi bil mudil se v tej prijazni vasi, ki je jako lepa in kaže pridne prebivalce, al mudilo se mi je naprej. Toraj gospod župnik dá napreči, poslovim se od svojih dveh

prijateljev iz Sel, ki sta mi binkoštno praznike tako prijetne naredila, dobrniški gospod župnik sede k meni in peljeva se proti Trebnjemu. Solnce je uže bilo nagnilo se, toraj ni bilo velike vročine več. Cesta ta je še dokaj čedna, čeravno ne gre po planem, le vasi in hiše ob nji so bolj revne. Vinogradov je videti na več straneh, ker tukaj se uže pričinja vinska dežela, čeravno to vino po svetu nima še veliko veljave; a zdravo je in mnogo boljše kakor marsikaj, kar se drugje za vino toči. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* V deželni gluhonemici goriško-isterski v Gorici so bile 1. dne t. m. konecletne preskušnje, katerih so se vdeležili zastopniki deželnega odbora goriškega, isterskega in tržaškega in nekoliko druge gospôde. Z izidom so bili vsi jako zadovoljni. Zavod je v zadnjem času tako lepo napredoval, da se sme dežela v vsakem oziru ž njim ponašati. Veselja bi se zjokal rajni ustanovnik, nepozabljeni Val. Stanič, ako bi mogel videti, kaj je vzrastlo in se razvilo iz plemenitega zrnca, katero je zasejala njegova skrbna, človekoljubna roka.

Naši dopisi.

Iz Rusije 22. avg. —η. (Konec.) Po povodu novega avstrijskega ministerstva so prinesle Moskovske „Vedomosti“, glavni organ slavjanofilov, jako zanimiv vvodni članek, iz katerega naj priobščimo čast. čitateljem to-le: „Avstro-nemška stranka, ki je pri poslednjih volitvah mnogo zgubila, se je poslednja leta oznamenovala z jarožno opozicijo proti politiki grofa Andrassyja na vzhodu; al ona ni obsojala Andrassyjeve politike s tistega stališča, s katerega se njegova politika ni mogla prikupiti avstrijskim Slovanom. Dunajski organi so se togotili na grofa Andrassyja, a ne zavolj tega, ker je, zvest magjarskim tendencijam, bil vedno vrh hrepenenju južnih Slovanov po osvobojenji izpod muzulmanskega jarma, ampak ravno narobe; njim se je zdelo, da on premalo skrbi za celoto turške države. Še svojim sovraštvom proti Rusiji ves čas naše vojske je dunajsko časopisje daleč za seboj pustilo celó Angleže. Take tendencije se ve da avstrijskim Slovanom ne morejo biti prijetne. Prav zato avstrijski Slovani nimajo povoda protiviti se razširjanju avstrijske teorije v Bosni in Hercegovini, ker tako razširjanje jim obeta pomnoženje slovanskega elementa v Avstriji. Al res je tudi, da to nemško sovraštvo je edino, kar more opravičiti take avstro-slovanske želje, zakaj vsem je znano, da politični program grofa Andrassyja ni drugzega nič kot izvršitev ideje kneza Bismarka, a tudi tej ideji avstrijski Slovani ne morejo posebno zaupati. Lahko bi se pa mislilo, da so si jo usvajili avstro-nemški centralisti in da njihova opozicija proti grofu Andrassyju se objasnjuje s tem, da oni štejejo Andrassyja za premalo ubogljivega pomočnika Bismarkove politike. V resnici si pa nemška stranka ni usvojila te ideje o poklicu Avstrije, katero jej ponujajo iz Berolina. Nemškim patrijotom na Dunaji se še vedno sanja, da bo še mogoče Avstriji vrniti si preves v Nemčiji, zato jim je zoper Bismark, ki je Avstrijo iz Nemčije potisnil. Ni tedaj prav nič čudnega, da avstrijski Slovani ne marajo za zvezo z nemško stranko, o kateri so prepričani, da ona je bolj „nemška“, to je, slovanstvu bolj sovražna, kakor sedanja Nemčija.“

Slovanofska stranka v Rusiji misli, da kakor Čehi ne želijo porusiti in popoljšati se, tako tudi Slovenci ne želijo pohrvatiti se (vsi li?), Hrvatje ne želé posloveniti se, tako tudi noben avstro-slovanski

„schlaifschtain“, „brav“, vi neznalice? Italijane naj vpraša: „čemu pišete „civita catolica“, a ne „čivita katolika“, vi, harlekini?“ Horacija naj ošteje: „čemu pišeš „conscientia“ a ne „konsciencia“, ti, stari „bašibozuk?“ Dobrodušni Nemec mu bo odgovoril: „Dummes Zeug!“ Bolj živi Italijan bo na-nj zakričal: „Corpo di Bacco, che furioso!“ A Horacij se bodo zadrli: „Candia afflavit eum!“ Hladni Rus se mu bo pa smejal ter bo rekel: Naši otroci vedó, kdaj se črka **ja** izgovarja kakor **ja**, kdaj kakor **jê** in kdaj kakor **ê**; gosp. M. pa, če hoče to znati, naj se uči, kakor se mi učimo tuje jezike prav govoriti.

Kaj naši gospodje pisatelji o jeremijadah gospoda M. mislijo, tega ne vem, a jaz za-se sem popolnoma soglasen z Rusi: slovenski otroci vedó, kako se v izgovarja, gosp. M. pa in tujci, če hočejo znati po slovenski prav govoriti, naj se učé.

Gosp. M., ki se v svoji basni: „u bodemo pisali namestu v“ s tako samoradno določenostjo na staroslovenščino in ruščino sklicuje, brez razlogov in dokazov trdeč, da predlog **v** je **u** ali **vê**, ali **vû** in Bog vedi kaj še, samo **v** ne, je dokazal, da niti azbuke staroslovenske in ruske ne zna.

Je tedaj vredno razbirati, kar je gosp. M. še dalje v št. 70—83. „Slov. Nar.“ nasanjal? Menim, da častiti čitatelji bodo pritrdili, da „najbolje storimo, ako to stvar stavcu „Slov. Nar.“ prepustimo, gosp. M. pa dovolj časa privoščimo“, da se navadi: 1) staroslovenske in ruske azbuke, 2) razločevati konsonante od vokalov in zlogov, 3) staroslovenskega in ruskega jezika (zakaj azbuko znati bi bilo vendar premalo za jezikoslovca), a k temu mu bo treba nekoliko let, 4) držati se predmeta, ne pa ogibati se ga, kadar se bo o kaki stvari pričkal, 5) da goloslovna trditev in beseda „dokažem“ še nič ne dokazuje, ampak da le razlogi, dovodi in dokazi dokazujejo, 6) da je zelo smešno in noroglavo, ako nevednež druge ljudi z „neznalicami“ zmerja. Dokler gosp. M. ne dokaže, da je v teh šestih točkah dosegel polni vspeh, se ž njim ne bomo več pečali.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

V Trebnjem se vstaviva „pod lipo“. Tam najdeva uže nekoliko gospodov, nekaj jih pa kmalu še pride, tako da je tudi tukaj večer le prekmalu pretekkel nam v pogovoru, ker smo bili vsi enega srca. O mraku se poslovim pri svojem prijatelju gospodu župniku dobrniškemu, kateri odrine proti domu, potem pak se izročim varstvu gostoljubnega gospoda dekana, ki mi je obljubil ta večer me pod svojo streho vzeti. Pri omizji našel sem zopet najodličnejšo družbo, in tudi tu smo napili marsikateremu, posebno pa še novemu poslancu grofu Barbotu. Vse okoli je bilo narodno, nemčurskega puha nikjer, nek „domači krivec“ pa uže pregnan, toraj smo bili lahko dobre volje.

O tem kraju sem uže enkrat obširneje pisal, toraj bi bilo odveč ponavljati staro. Le to bodi omenjeno, da po vsi okolici krepča pljuča prijetna narodna, slovenska vonjava, nemčurski ščurki si ne upajo nikjer na dan. Zjutraj sem se z zahvalo poslovil od gostoljubne hiše in njenih vrlih prebivalcev ter s pošto se dal „postaviti“ na drugo postajo, Mirno. Tudi to pot sem uže popisal, tu bodi le omenjeno, da sva se s postilijonom peljala bolj po domače in bi se bila enkrat tudi zvrnila, če bi nama ne bil na poti breg. Cesta je slaba, a zdaj so jo popravljali, to je, navozili in navalili so bili ná-njo ve-

likih skal, katere so na cesti s kladvi, pa tudi s kletvijo in nevoljo razbijali, to sem čul na ušesa in tudi videl z očmi. Vsakako je morala biti velika sila, predno so se tega dela lotili. Je pa tudi res velika tlaka, če morajo ljudje ceste delati takrat, kedar imajo po polji in vinogradih največ dela.

Vkljub slabi cesti sva pripeljala se o pravem času, malo pred poldnem na Mirno. Vas je še taka, kakor je bila takrat, ko sem bil zadnjič tam, le cerkve in zvonika se je novi gospod župnik usmilil, zdaj se oboje spravlja zopet v lepši stan, vse je v polnem delu. Moj opravke me je tudi peljal v farovž, kjer sem razen gospoda župnika po imenu in duhu mi znanega našel še starega prijatelja gospoda kaplana in potem še mnogo družih znancev. Farovško poslopje je pač še premajbno, prenizko in preozko, ali sedanja gospoda sta si naredila pod hribom lep vrt, kjer posamezni lahko piše, bere in premišljuje, družba pak se tudi drugače lahko zabava. Pod vrtom je velik čebelnjak, in lastnik njegov, precej trebušen mož in čebelorejec, je ravno lovil roj, ki se je bil na češpljo obesil. Iz tega vrta se vidi tudi Vesteneckova grajščina, obširna v zidovji in posestvu, pa ljudje pravijo, da nič ne nese, kar je popolnoma verjetno, ker se mladi grajščak preveč z nemčursko politiko peča. On je tudi patron mirnske cerkve, toraj ni čuda, da je bila uže skoro podrtija.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Dvesto let stara želva (šildkrota).* Znano je, da želve nenavadno dolgo živijo in da dosežejo celó starost 200 let. To potrjuje velika želva, ki jo je v Floridi vjel ribič na Saint-Johus Riveru. Na hrbtu te želve se je bral napis: „Vjeta l. 1807. v reki San Sebastian, kasneje donešena od Indijanca v Matansos, in od tod v veliko Wekivo“. Velika Wekiva je staro ime Saint-Johus Rivera. Nad napisom bil je izdolben grb španski in letna številka 1700. Oni čas je Florida pripadala Španiji, katero so leta 1821. odstopili severnim državam Amerike. Lastnik kaže želvo svojim znancem, kateri je na hrbet še vrezal napis leta 1879., potem jo pa zopet izpustil.

* *V spomin cesarja Jožefa II.*, ki je 5. septembra 1779., tedaj pred 100 leti, oves kosil, se je v občini Kronstadt pri Rohitnici na Českem z veliko slovesnostjo postavil v spominek iz visocega kamena z napisom: „Tukaj je cesar Jožef II. 5. septembra 1879. oves kosil. Zgodilo se je pa to ob priliki, ko je cesar meje češke dežele obhodel in pri tem potovanja do njive prišel, kjer je Nace Rale v Kronstadtu oves kosil.

* *Velika starost ljudi na Ruskem.* Po vladnih poročilih je lani na Ruskem umrlo 105 oseb 100 do 105 let starih, 57 od 110 do 115 let, 12 oseb od 115 do 120 let, 8 oseb pa od 120 do 125 let starih umrlo. Med temi je bilo moških 132, žensk pa 139.

Naši dopisi.

V Vipavi 18. sept. — Zanašaje se na dopis Vašega telegramista, odkladal sem „Novicam“ sporočati o veseli narodni svečanosti, ki se je vršila pri nas v dan Malega Šmarna. Ker je prejšnji dan dež silno vročino nekoliko ohladil, zbralo se je v Log tako obilno ljudstva, da že mnogo let ne toliko; cerkveno svečanost povišali so letos tudi Št. Peterski pevci iz Goriškega, ki so v Logu pri deseti maši kaj lepo in veličastno kan. Marcinovo mašo peli. Po cerkvenem pravilu, ki je

ki se izvršujejo še le po posebnih postavah, ki se zato imenujejo „izvršujoče postave“. Slovani smo l. 1867. se radovali tega zakona, ki ga je ukrenil večinoma liberalni nemški državni zbor, in v vsakem boji za narodne pravice v šolah in uradih smo ponosno citirali ta 19. člen, nasprotniki naši pa so se smejali, rekši: „od besede do dejanja je dolga pot“. In res je bilo tako. Zato je treba, da naši državni poslanci vzajemno z drugimi slovanskimi pa tudi pravičnimi nemškimi tovarši delajo na to, da minister Taaffe s tem opraviči zaupanje, ki ga stavimo v njega, da se Slovanom in po takem tudi nam Slovencem pred vsem po sankcioniranih, §. 19. izvršujočih, postavah zagotovi poročstvo, da smo ravnopravni z družimi avstrijskimi narodi. Ker pa s tem zahtevamo le to, kar ustava izreka, se pač tudi noben „ustavoverec“ ne bode mogel ustavljati tej zahtevi, nam pa se zaceli velika rana, za katero krvavimo že toliko let. — Kako naj se po načelu §. 19. uredijo ljudske in srednje šole na Slovenskem, o tem je kranjski deželni zbor že toliko načrtov sklenil, da si ne bo treba več glave ubijati zaradi izpeljave dotičnih postav, in isto tako ne o izpeljavi onega člena v uradih, bodi-si političnih, sodniških in družih, kjer uradniki imajo opraviti z ljudstvom slovenskim s pismi in besedo.

Ker v šolstvo spada tudi vseučilišče, za katero tudi so poslednji čas nekateri slovenski časniki svoj glas povzdignili in se je celó velika papirnata borba vnela med „Slovencem“ (pro) in „Slov. Narodom“ (contra), zato se tudi „Novice“ ogniti ne morejo temu vprašanju, vsaj so „Novice“ bile prve, v katerih se je leta 1848. povzdignil glas za vseučilišče v Ljubljani in to od móž, katerim se ne more očitati neprevdarnost mladostna. Naj jih po listu 22. „Novic“ imenujemo vse, ki so peticijo do tadanjih deželnih stanov in mestne gospóske podpisali za osnovo vseučilišča v Ljubljani. Profesorji so bili bogoslovskih šol, zdravniške šole in pa višje gimnazije, in njim na čelu c. k. vladni svetnik in tadanji c. k. protomedicus dr. Sporer, in sicer ti-le: Dr. Matija Jurij Sporer, Jurij Zupan, Jurij Pavšek, Urban Jerin, Franc Metelko, dr. Janez Pogačar, dr. Janez Polc, dr. Matija Leben, dr. Janez Semen, dr. Janez Čuber, dr. Leopold Natan, dr. Franc Šifter, dr. Janez Nep. Blacovski, dr. Bernard vitez Pahner, dr. Janez Bleiweis, dr. Krist. Avg. Voigt, Janez Keranik, dr. Karl Humel, dr. Viljem Unger, dr. Anton Šubert, dr. Anton Jarc, dr. Janez Nep. Kleman, Anton Pertovt.

Čeravno ti gospodje, navdani tiste vneme, ki je l. 1848. prešinila vsacega, kdor ni bil na pol mrtev za blagor domovine, so v iskrenem pismu izrazili korist in potrebo vseučilišča v Ljubljani, vendar niso prezrli težav in stroškov, s katerimi bi se mogla taka velika naprava ustanoviti. Ker veljá še dandanes isto, kar se že takrat ni malomarno na stran pustilo, zato rečemo tudi danes mi: vseučilišče za Slovence v Ljubljani iz l. 1848. je lepa ideja in za zdaj ostane lepa ideja; Bog daj, da jo vresničijo potomci po preteku novih 31 let! (Kon. prih.)

Opomba k „jezikoslovnim opazkam“.

Častite čitatelje prosimo popraviti sledeče tiskovne pogoške in dostaviti, kar dostavljam tu. Na str. 235. lev. vrste 21. namesto „(т ali ѣ)“, čitaj (т ali ѣ), — des. vr. 15. namesto blass čit. bloss, — str. 236. vr. 30. in 50. namesto r, d, čit.: r, d, t, — vr. 46. namesto w čit. ю, — str. 247. des. vr. 7. spodej namesto pesenj čit. pesnj, — str. 253. lev. vr. 19. namesto modrijani čit. modrijana, — vr. 37. na-

mesto im auslande čit. im auslaute, — str. 261. des. vr. 21. namesto Kalhaut čit. Kalhant, — str. 271. 36. za besedo „izgovarjanje“ pristavi: „a predlog v da bi imel za oboje izgovarjanje eno in isto obliko“, — str. 277. v opombi 9. vr. spodej namesto: „M. ugovarja“ čit. „M. vgovarja“, — str. 287. lev. vr. 5. namesto (? Vremja?) čitaj (? Vremê?), — vr. 43. namesto χίνοα čit. χόρα, — des. vr. 41. namesto: „kakor mi po svojem“ čit. „oni pišejo po svojem prepričanju, kakor tudi mi po svojem“, — na str. 261. des. v vr. 8—13. sem razložil pomen predlogov v in u; opaziti moram, da tak pomen imata ta dva predloga v staroslovenščini in ruščini vselej kot predloga; pribaviti moram še to-le: predlog u kot prefiks zloženih besedi obdržuje svoj predlogov pomen na vprašanje „kam?“ in „kje?“, a predlog u kot prefiks zloženih besedi ima večkrat drug pomen, ne pa vselej tak, kakoršen kot predlog; v zloženih predlogih ima u mnogokrat tak pomen, kakoršen grški α privativum, lat. in, slov. ne, nemšk. un; a v zloženih glagolih ima u večkrat tak pomen, kakoršen lat. ab, nemšk. ent, slov. od. Na pr. „vgonjatj skot v hlev“ = „vganjati blago v hlev“, „ugonjatj skot“ = „odganjati blago“, — „vjehatj v gorod“ = „pripeljati se v mesto“, „ujehatj iz goroda“ = „odpeljati se iz mesta“. — η.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

Na Mirni bi se bil rad še mudil v kratkočasni družbi starih in novih prijateljev, al politični opravki mi tega niso dopuščali. Vljudni in vrlo domorodni gospod župnik dá toraj napreči, sede k meni in peljeva se proti gradu gospoda grofa Borbota v Rakovniku. Tu nama sreča ni mila, gospoda grofa ni bilo domá, od njegovega oskrbnika gosp. Blagne-ta pa zveva žalostno novico, da je v drugi svoji grajščini Radeljci pri smrtni postelji najstarejšega sina, vrliga mladenča, ki je potem res kmalu umrl. Ne le da častita rodovina tarna na grobu njegovem, tudi domovina naša mora žalovati po njem, ki bi jej bil, kakor preblagi oče njegov, z dušo in telesom udan. Pri takih okolščinah se le malo mudiva v samotni grajščini pri gosp. oskrbniku, potem pa jo vsi skup odrinemo proti Zajcu.

Kdo je ta Zajec? Odličen narodojak, šentrupertske fare velečenjeni župan, čegar beseda veliko veljá. Hiša njegova je ob cesti od Št. Ruperta proti Mokronogu, lepo, čedno poslopje. Tam se vstavimo in gremo v sobo za goste ter prašamo po gospodarji. Njegova vljudna in postojna gospá nam odgovorí, da je v Mokronogu zavoljo neke pravde, katero je znani nemčurški zdravnik mokronoški, Saurau (recte Zavri) natvezel župniku šentrupertskemu. To ni bila nič vesela novica zá-me, rad bi bil spoznal tega možaka, a mudilo se mi je naprej in ker ga ni bilo do večera pričakovati domú, sem najel si voz, da me potegne naprej, dosedanja spremljevalca moja pa mi obljubita, da bota uže vse opravila namestu mene. Poslovimo se toraj, mene potegne drug konjič naprej proti Šentjanžu.

Cesta je tu še dokaj zlozna; ko pa se zavije kratko pred Mokronogom na levo, je polna klancev.

Predno se cesta zavije naravnost proti Šentjanžu, je velik prostor, na katerem s klanca zagledaš mestu podoben kraj, kajti toliko je videti tu velikanskih poslopij, visokih dimnikov in lepib hiš. Al nad vsem tem leži tihota, okna so pobita, nobenega ropota, z dimnikov se uže dolgo ni kadilo, nikjer ni videti ljudi, nikjer fabriškega življenja, šine na železni cesti so vse uže za-

rujovele. Pred kratkim je tu še pelo kladvo, delal meh, pihal pár, vse je mrgolelo delavcev, a prišel je krah in vse je podušil, veliko poslopij je ostalo nedodelanih, drugi pa so jeli tudi že razpadati. To je bil tisti švindler, ki je povsod premoga in rude iskal, in tū je požrl veliko denarja, — sreča le, da tujega, ne našega. Zdaj se to fabrično „mesto“ ne bo več povzdignilo in ljudje pravijo, da je to dobro, ker je fabrika privlekla tje veliko sodrge in premoženju nevarnih ljudi, ki so pa zdaj pozgubili se.

Skoro se je uže mračilo, ko se pripeljeva v Šentjanž, ki stoji uže zelo na visokem. Ko stopim pred farovžem z vozá, pride ravno meni uže prej znani gospod župnik okoli vogla in me povabi k sebi. Tako vabilo popotnemu človeku dobro dé posebno tam, kjer nima znancev in bi bil prisiljen, večer prebiti sam s sabo. Pridružil se je tudi gospod kaplan in v pogovoru nam je pri kozarcu dobrega in zdravega vinca večer kmalu minul. Spal sem takotrdó, da me je še le zvon ob sedmih zbudil. Dober zvon, lep, močen glas *Cis*. Gospod župnik je bil med tem uže prišel od neke podružnice, kjer je maševal; ko mi jo je pokazal, je moja ponosnost na peš hojo mahoma sesedla se. In koliko diēt bi si zaračunal kak okrajni glavar ali komisár za tako pot! Gospod župnik jo je storil brez diēt, pa je bil vendar tako vesel, kakor da bi bil zaslužil desetak. Z gospodom kaplanom grem ogledat cerkev. Res, prav lična je, posebno všeč bil mi je „križev pot“, nikakor podoben takim, kakoršnih je po kmetih še veliko videti. Delala ga je spretna in umetna roka, pa sem pozabil poprašati, čegava. — Šentjanž je čedna vas precej na visokem, a ima vendar še viših robov na vseh krajih tako, da razgleda v dol ni pravega, pač pa je prijeten razgled po višavah v vinske goré. Vino, ki tū raste, je pošten in zdrav „cviček“ boljše vrste. Jaz sem si gotov, da bi ga po svetu prav radi pili, vzlasti v Ljubljani rajše kakor marsikatero brozgo, ki jo Bog védi od kodi dobivajo in ki morda še na trti izrastla ni. In vendar to vino nima skoro nobene cene, ker brezvestni krčmarji po mestih in po Gorenjskem kupujejo raje ponarejeno, zdravju škodljivo vino od judov — krščenih in pravih — dobra, zdrava domača kapljica pa zaostaja v kupu. Zvedel sem, da se tu dobro vino na mestu lahko dobi vedro po 4 do 5, pa še celó po 3 gold. in vendar ni kupcev. Vina so imeli še starega in novega. Naj bi se naši vinski trgovci bolj ozirali na ta kraj, bi dobili vsaj poštenejše in cenejše blagó!

Ta dan je imelo biti popoldne komisijako pregledovanje kónj, katere so ljudje uže začeli skup goniti. Al ker mi za poznanje kónj manjka vsega, kar je k temu potrebno, nisem hotel in tudi ne mogel čakati razstave, in jo spremljan debelo uro daleč od gospoda kaplana odrinem proti Radečem.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Košane 20. sept. — Ker se je v „Novicah“ mnogo začelo govoriti o starinah, naj k temu zanimivemu predmetu dodam tudi jaz nekaj. Nad Košano je hrib z imenom „Gradišče“. Po ljudskih pripovedkah je stal tu grad, ki ga zdaj ni več videti; mogoče, da je zidovje zasuto. Kakor narod pripoveduje, je bival v tem gradu pravi velikan; bil je neki tako velik, da so mu sedečemu na tem hribu noge visele doli v potok, ki izvira v podnožji tega hriba in se dalje vije do Košane. 2 metra od potoka izvira studenec, h kateremu se še dandanes ne upa nobena ženska, češ, da ob studencu sedi ovi velikan, o katerem se tudi pripoveduje, da je

bil surovež in neusmiljen tlačitelj podložnih. Od tod toraj izvira strah in groza priprostega naroda pred tem krajem. — Na dalje naj še povem, da je peljala čez ta hrib stara vožna cesta, katera se še zdaj tu in tam pozna. Ta cesta je držala sem od Reke, Bistrice in Bog vedi od kod še do mlina „Stružnik“ vedno ob vodi; od tam se je nagnila čez Malopristavske, Novo- in Starošiške vrhe, Košansko gradiše, Kržišče,*) Čepanske hribe, Zavod, Vrh in Šterne vedno ob robu do cerkve sv. Trojice. Ta cerkva spada pod občino Čepan. Tukaj je moral tudi grad biti, kajti neka 118 let stara ženska iz Čepna, ki je umrla pred kacimi 20 leti, je pravila, da se iz mladih let spominja neke velike, z železnim omrežjem ograjene šterne. Ta vodnjak mora biti zasut, a hribu je še dandanes ostalo ime „na šternah“, „pod šternami“ in „za šternami“. Od tod je šla vožna in tovorna pot proti Krišci, od tod pa navkreber na goro sv. Urbana ali pa v Remšico, ker drugod ni bilo nikar mogoče zavoljo strmin in žlebov na obeh straneh. Ta pot je šla prav mimo posute cerkvice sv. Urbana in dalje po Vremšici, dokler ni prišla pod Čebulavcem zopet v ravan. Ta cerkva na vrhu Vremšice je zdaj razvalina preprežena z grmovjem. Tudi ta cerkev je spadala pod občino Čepan. Iz te cerkvice bila je prenešena podoba sv. Urbana, katera je že zelo stara, v cerkev sv. Trojice na Šternah nad Čepno, kjer se še dandanes vidi v altari.

O vseh teh 3 krajih, namreč: Gradišči, sv. Trojici na „Šternah“ in sv. Urbanu se trdi, da so nekaj tu stali rimski gradovi.

Ljudska pravljica vé tudi dokaj pripovedovati o „šacih“, kateri so tukaj okoli zakopani. Leta 1869. smo našli velike luknje izkopane in še celó cerkveni prag je bil ves spodkopan, kar je dokaz, da se še zdaj dobijo ljudje, ki iščejo na ta način sreče.

Še marsikaj bi se dalo poročati o teh 3 krajih, a to naj zadostuje.**) Andrej Valenčič.

Iz Dolenjskega. (Volitev županov in občinskih svetovalcev) je bilo v okraji novomeškem in kočevskem uni in ta mesec mnogo. V Šentjerneji je bil gosp. Jožef Zagorec zopet za župana voljen. „Joško“, kakor ga je naš vrli Kramarič v deželnem zboru imenoval — je bil nekaj naš domačin, potem je šel na ptuje in se ondi zelo popekedral, kakor Tržičani pravijo; ali se je zdaj zopet vdomačil, ne vemo; škoda, če se je popolno izgubil. — Tudi v Novomestu je bila — in sicer 17. dne t. m. — volitev županstva. Da v Novomestu pod regimentom c. k. okrajnega glavarja Ekelna kraljuje žalibog še zmerom birokracija, tega živa priča je to, da je bil pl. Lehman zopet za župana izvoljen, mož ves privrženec tisti nemški stranki, kateri je uže odkljenkalo. — V občini Knežja Lipa je bil za župana izvoljen Janez Göstel, — v občini Log Miha Rupe in v občini Morovec posestnik Leonhard Mihič.

Iz Črnomlja. (Oklic letošnje trgatve v črnomaljskem okraji na Dolenjskem.) C. k. okrajno glavarstvo je naprosilo vredništvo „Novic“, naznaniti dneve, kedaj smejo posamezne občine v tem okraji trgatve pričeti, in sicer tako-le:

29. septembra občine: Radenice, Stari trg, Dol, Vrh in Tanča gora v Poljanski dolini.

1. oktobra občine: Vinji vrh, Doblice in Črešnovce.

2. oktobra občina: Dolenja Podgora.

*) Kržišče je grič, pod katerim gre predor.

**) Lepa hvala za zanimivo poročilo.

Pis.

Vred.